

Enquête ganzen- en zwanentellers

Wie gaat er schuil achter de ganzen- en zwanenteller? Die vraag stond, samen met vragen ten aanzien van de organisatie van het project, centraal in een vorig jaar gehouden enquête onder medewerkers aan de ganzen- en zwanentellingen.

De opzet van de vragenlijst was vergelijkbaar met die voor tellers van de Zoete Rijkswateren, een jaar eerder (zie Sovon-Nieuws 13 [1]: 19). In grote lijnen waren de resultaten van beide enquêtes overeenkomstig. Maar op een aantal punten waren er ook opvallende verschillen.

Grote respons

De respons was overweldigend. Van de 298 verstuurdde vragenlijsten kwamen er maar liefst 186 terug (62%). Iedereen die de moeite nam om de vragen te beantwoorden: heel erg bedankt! Ook voor alle waardevolle en bruikbare opmerkingen die bij de kolom "opmerkingen" werden ingevuld.

Profiel van de waarnemer

De teller blijkt overwegend man (96%), veelal in de leeftijdscategorie 40-55 jaar (48%) en heeft overwegend een HBO of WO opleiding genoten (58%). Ruim een derde van de waarnemers is al meer dan tien jaar betrokken bij de tellingen, nog eens 52% 3-10 jaar. Traditie is dus niet alleen bij de vogels zelf gemeengoed, maar ook bij de mensen die ze tellen. Als motivatie om naar buiten te gaan worden vooral het plezier in het tellen zelf genoemd en de bijdrage die dit levert aan kennis voor beschermingsdoeleinden. Verheugend is verder dat ruim driekwart aangeeft ook de komende vijf jaar, en daarna, door te gaan met tellen.

Uitvoering van het veldwerk

Een opvallend verschil met de tellers van de Zoete Rijkswateren is, dat een ganzen- en zwanenteller vooral in zijn eentje op pad gaat (72% van alle waarnemers); bij de Zoete Rijkswateren betreft dat minder dan de helft. Niet verwonderlijk dus dat ganzen- en zwanentellers wat minder vaak aangesloten zijn bij een vogelwerkgroep dan tellers in de Zoete Rijkswateren (63 resp. 81%).

Kennelijk is de 'organisatiegraad' van de watervogeltellers dus heel verschillend. Verrekijker en telescoop zijn standaarduitrusting; meer dan 80% gebruikt beide. Niettemin maakt een derde van de tellers gewag van determinatieproblemen. Deze spitsen zich voornamelijk toe op het onderscheid tussen Toendra- en Taigariet ganzen.

Over de organisatie van de tellingen heerst in het algemeen tevredenheid. Dat geldt zowel voor de opzet van de formulieren als voor de maandelijkse nieuwsbrief die alle tellers in de week voorafgaand aan de telling krijgen opgestuurd. Klachten hadden vooral betrekking op het late moment waarop de teldata voor het volgende seizoen bekend zijn (die staan in deze Sovon-Nieuws bij het artikel over de ganzen- en zwanentellingen in 1999/2000).

Sovon-Nieuws en rapporten

Het jaarlijkse artikel in Sovon-Nieuws (zie elders in dit nummer) vindt in het algemeen veel waardering; 80% van de waarnemers bewaart dit ook. Het seizoensverslag van de tellingen wordt door bijna iedereen (97%) gedeeltelijk of helemaal gelezen en voldoet bij de meeste waarnemers aan de eigen wensen en ideeën. Dat dit verslag jaarlijks verschijnt, vindt een meerderheid (60%) van belang. De opmerkingen die hier verder werden gemaakt, zijn divers. De ene teller ziet graag (nog) meer tabellen en grafieken en uitgebreidere soortteksten, de ander vindt het huidige aantal grafieken juist te groot. Vaak wordt opgemerkt dat het rapport lang op zich

laat wachten. Sommigen zouden meer regionale informatie in het rapport willen zien.

Over alternatieve vormen van rapporteren zijn de meningen verdeeld. Samenvoegen met de jaarrapporten van de andere watervogelprojecten wordt door een krappe meerderheid niet gewaardeerd, maar er zijn ook waarnemers die het juist op prijs zouden stellen de informatie uit de andere rapporten onder ogen te krijgen. Minder te spreken is men over vormen van publicatie via Limosa of internet, althans als dit gaat ten koste van de rapporten. Iets meer dan de helft van de waarnemers (53%) heeft een aansluiting op internet, of denkt er op termijn (15%) een te hebben. Er blijft echter ook een grote groep zonder, zodat mogelijkheden om het organiseren van de tellingen via internet te doen - door diverse mensen opgemerkt, bijv. door nieuwsbrieven en formulieren te mailen - niet voor iedereen een gepaste werkwijze oplevert. Hetzelfde geldt voor het insturen van telgegevens.

De watervogelteller ontleed?

Dankzij de enquête van de tellers van de Zoete Rijkswateren en de ganzen- en zwanenenquête hebben we inmiddels een redelijk beeld van de 'gemiddelde Nederlandse watervogelteller'. Die trouwens niet echt bestaat, omdat iedereen op zijn of haar manier met de tellingen en het veldwerk bezig is. Wat al die waarnemers gemeen hebben, is dat het een groep tot op het bot gemotiveerde mensen betreft, die al jarenlang in touw is en ook in de komende tijd niet van ophouden weet!

Kees Koffijberg

